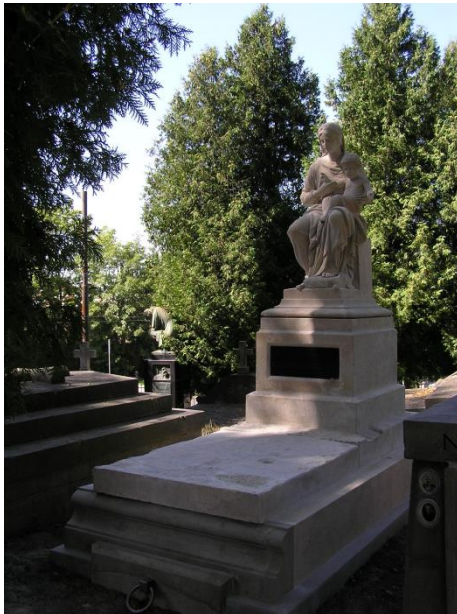

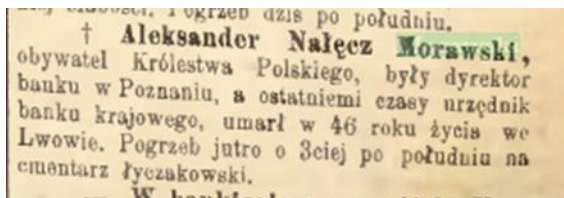
Grobowiec rodziny Aleksandra Nałęcz Morawskiego na cmentarzu Łyczakowskim.

Historia

W grobowcu rodziny Aleksandra Nałęcz Morawskiego [Rys. 1] na podstawie wpisów do ksiąg cmentarnych Łyczakowa pochowano trzy osoby. Pierwszą osobą pochowaną w grobowcu według ksiąg cmentarnych i tablicy inskrypcyjnej był Aleksander Nałęcz Morawski, urodzony w 1841 roku, zmarły w 1887 roku¹. Ze źródeł prasowych i archiwalnych wiadomo, że Aleksander Nałęcz Morawski, żołnierz wojsk polskich z 1863 roku, były obywatel Królestwa Polskiego, dyrektor banku w Poznaniu, syn Hieronima Sabina Morawskiego, został urodzony dnia 20 lutego 1841 roku, zmarł we Lwowie w sobotę 22 stycznia 1887 roku w 46 roku życia w domu należącym do klasztoru Franciszkanek Najświętszego Sakramentu [Rys. 2, 3]². W powstaniu styczniowym 1863 roku Aleksander Morawski walczył o

oddziałach Jana Działyńskiego, który przez Rząd Narodowy został ustanowiony organizatorem sił zbrojnych w zaborze pruskim³. Działyński gromadził fundusze, nabywał broń za granicą, tworzył oddziały wojskowe i wysyłał je na pole walki za kordon. Właśnie w ręce Działyńskiego Aleksander Morawski oddał cały swój skromny majątek⁴. Wiadomo, że Morawski pracował w Poznaniu jako urzędnik bankowy, ok. początku

lat 80. XIX wieku przeniósł się do Lwowa, gdzie jak wiadomo pracował najpierw rządcą dóbr i należał do Towarzystwa wzajemnej pomocy oficjalistów

¹ LPAO, f. R-3152, op. 1, spr. 13, k. 13 r.

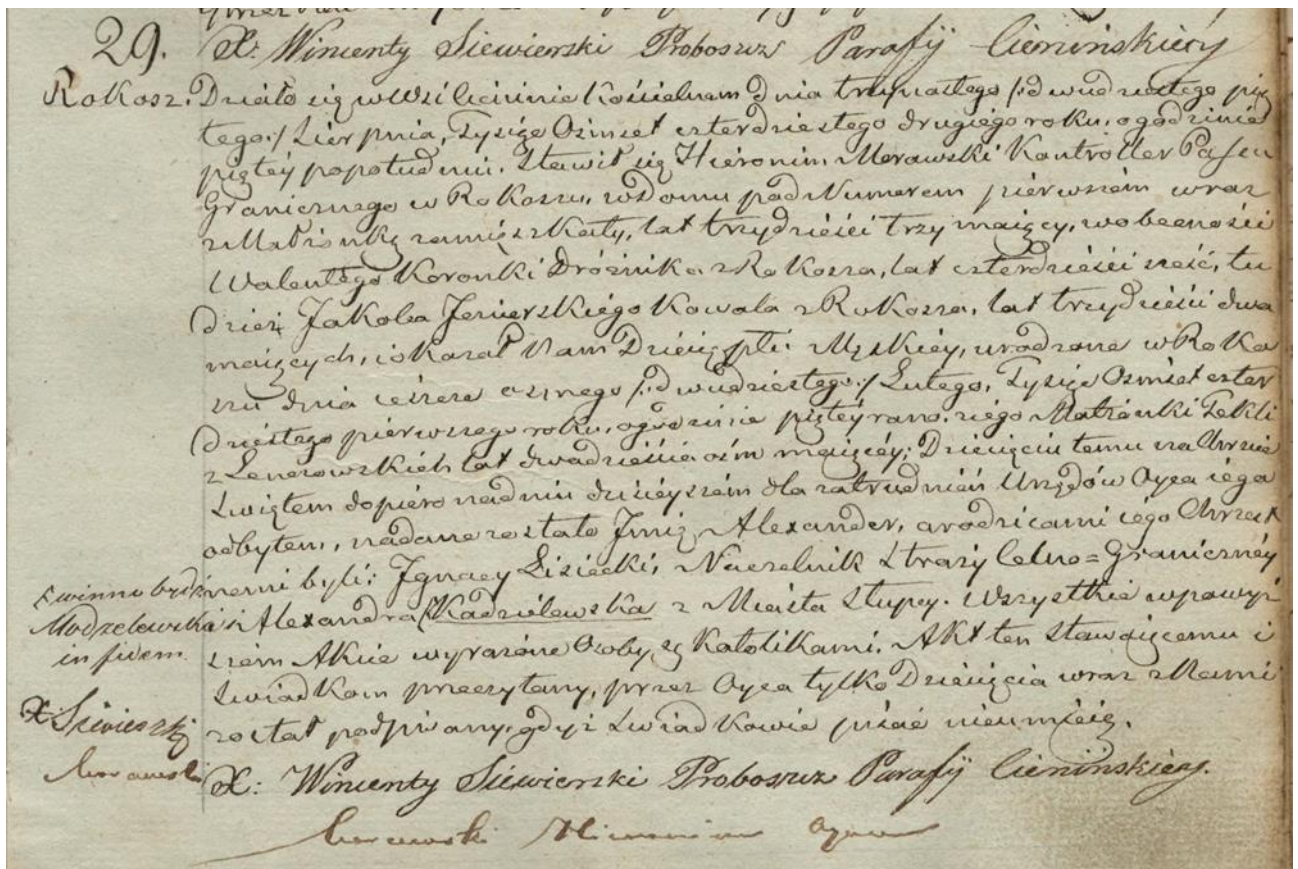
² Gazeta Narodowa, 25.01.1887, nr 19, s. 2. W informacji o pogrzebie Aleksandra Morawskiego są nieścisłości. Data urodzenia Aleksandra Morawskiego, dosłownie cytując „26 stycznia 1841 roku”, w wzmiance czasopisma podana błędnie. Mylnie podano, że był wnukiem generała Karola Morawskiego. Według Herbarza Uruskiego był wnukiem Ignacego Morawskiego (Zob.: S. Uruski, Rodzina. Herbarz szlachty polskiej, t. 11, s. 255.). W Herbarzu Seweryna Uruskiego jest przedstawiony jako Morawski herbu Dąbrowa, co również jest błędem, gdyż w istocie jest Morawskim herbu Nałęcz. Mylnie podano również, że ojcem Aleksandra Morawskiego był Hieronim Wojciech, zgodnie z aktem chrztu z 1809 r. miał imiona Hieronim Sabin. †Aleksander Nałęcz Morawski, [w:] Gazeta Lwowska, 24.1.1887, nr 18, s. 4; S. M. Bonawentura (Zofia Alina Pawęzka) OCPA 2017, s. 34.

³ Ibidem, s. 27, 28, 442 il.

⁴ Ibidem, s. 27.

prywatnych jako członek wydziału⁵, a potem został zatrudniony jako główny buchalter w Banku Krajowym we Lwowie⁶.

Aleksander Morawski był rodzonym bratem Matki Marii od Krzyża (Ludwika Morawskiej), Polskiej zakonnicy, początkowo felicjanki, a następnie fundatorki polskiej gałęzi franciszkanek Najświętszego Sakramentu (późniejszych Siostr Klarysek od Wieczystej Adoracji) oraz Służebnicy Bożej Kościoła katolickiego. Rodzicami Aleksandra i Ludwika byli Heronim Sabin Morawski i Tekla Michalina z domu Lenczewska. Oboje dzieci byli najmłodszymi w tej rodzinie, zostały urodzone we wsi Rokoszu w województwie wielkopolskim, powiatu słupeckiego, gminy Słupca. Ochrzczone zostały 25 sierpnia 1842 roku przez ks. proboszcza Wincentego Siewierskiego w kościele parafialnym p. w. św. Katarzyny w Cieninie Kościelnym⁷ [Rys. 4].

Dziadek Aleksandra Morawskiego miał ma imie Ignacy, urodził się w 1772 roku w mieście Raciążu. Należał do zubożałej szlachty, określono go jako rolnika, pracował również jako urzędnik Stanu Cywilnego, gdzie prowadził księgi metrykalne oraz należał do rady miasta Raciąż. Ożenił się z Marianną Wastkowską, z którą miał 18 dzieci, a wśród nich Hieronima Sabina. Ten ostatni miał dwie

⁵ Schematyzm 1880, s. 643; https://mtg-malopolska.org.pl/images/skany/schematyzmy/szematyzm_1880.pdf; Schematyzm 1881, s. 665; https://mtg-malopolska.org.pl/images/skany/schematyzmy/szematyzm_1881.pdf [dostęp 25.X.2023].

⁶ S. M. Bonawentura (Zofia Alina Pawęzka) OCPA 2017, s. 28; †Aleksander Nałęcz Morawski, [w:] Gazeta Lwowska, 24.I.1887, nr 18, s. 4.

⁷ Archiwum diecezjalne we Wrocławku, Księgi ochrzczonych parafii Wielenin (1835-1851), sygn. 511521/2, nr aktów 29 i 30, s. 151 v., 152 r.

żony; pierwsza Elżbieta Roszewska zmarła cztery lata po ślubie, zostawiając syna Jana Nepomucena. Drugi ślub wdowca Hieronima Sabina, wówczas burmistrza miasta Brzeziny z Teklą Lenczewska odbył się w 1833 roku. Z tego związku przyszło na świat sześcioro dzieci, najmłodsze z nich to Aleksander i Ludwika. Hieronim Sabin Morawski zmarł w 1846 roku w Rokoszu w wieku 37 lat. Około 1848 roku Tekla wraz z dziećmi przeniosła się do Warszawy. Tekla z domu Lenczewska Morawska zmarła w 1856 roku i została pochowana w tym samym grobie na cmentarzu Powązkowskim w Warszawie, w którym już spoczywała jej dziewiętnastoletnia córka Bronisława⁸. Później w 1864 roku pod tym samym nagrobkiem została pochowana jednoroczna Olesia – córka Aleksandra Morawskiego i jego żony Florentyny z Kozaneckich⁹.

Pogrzeb Aleksandra Morawskiego miał odbyć się we wtorek 25 stycznia 1887 roku o godzinie 3 po południu na dworcu kolei Karola Ludwika we Lwowie, a stamtąd zwłoki zawiezione być miały do Warszawy, gdzie zamierzono je pochować na cmentarzu Powązkowskim w grobie rodzinnym¹⁰. Rząd rosyjski sprzeciwił się jednak przewiezieniu zwłok do Warszawy, z tego powodu szczątki zostały złożone 25 stycznia 1887 roku na cmentarzu Łyczakowskim we Lwowie¹¹. Pogrzebem zajmowała się Maria od Krzyża Morawska, przełożona klasztoru Sióstr Franciszkanek we Lwowie, rodzona siostra Aleksandra Morawskiego. Właśnie Maria od Krzyża, jak widać z dokumentu datowanego 25 stycznia 1887 roku, opłaciła rachunek do urzędu pogrzebu, w tym i za trumnę kruszcową ozdobioną. Ten dokument podpisał Fryderyk Opuchlak, właściciel pierwszego zakładu pogrzebowego „Concordia” i fundatorka pogrzebu Maria od Krzyża Morawska. W dniu śmierci Aleksandra Morawskiego grobowca jego rodziny na cmentarzu Łyczakowskim jeszcze nie było. Jak wiadomo z dokumentu, datowanego 29 stycznia 1887 roku, który został wysłany do Fryderyka Opuchlaka, właściciela firmy pogrzebowej „Concordia” we Lwowie, Leopold Schimser otrzymał opłatę za grobowiec, płyty z tarnopolskiego ciosu na jego wykonanie oraz takse za miejsce, wydzielone przez magistrat dla postawienia tego grobowca. Ten dokument podpisali 2 lutego 1887 roku Fryderyk Opuchlak i Maria od Krzyża Morawska. Jak wiadomo z dokumentu, datowanego 9 lutego 1887 roku, magistrat lwowski informuje Fryderyka Opuchlaka, że ani żona zmarłego Florentyna Morawska, ani Maria od Krzyża Morawska, nie mogą mieć wyłącznego prawa do wymurowanego grobowca. Pozwolenie na budowę grobowca według ksiąg cmentarnych Łyczakowa było wydane przez magistrat lwowski na podstawie rezolucji nr 3991 od września 1887 roku, na niego wtedy wydzielono 4 m kwadratowe gruntu cmentarza Łyczakowskiego¹². Leopold Schimser, przedsiębiorca firmy rzeźbiarsko-

---

⁸ S. M. Bonawentura (Zofia Alina Pawężka) OCPA 2017, s. 24 il., 25; 26.

⁹ Relacja siostry Marii Barbary od Baranka Bożego z klasztoru w Żąbkowicach Śląskich ze wspólnoty Klarysek od Wierzytwej Adoracji. S. M. Bonawentura (Zofia Alina Pawężka) OCPA 2017, s. 24 il.

¹⁰ Gazeta Narodowa, 25.01.1887, nr 19, s. 2; †Aleksander Nałęcz Morawski, [w:] Gazeta Lwowska, 24.I.1887, nr 18, s. 4.

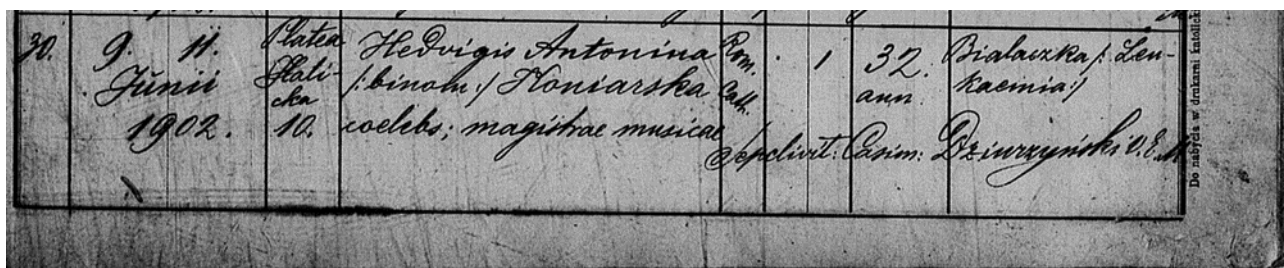
¹¹ Ibidem.

¹² LPAO, f. R-3152, op. 1, spr. 13, k. 13 r.

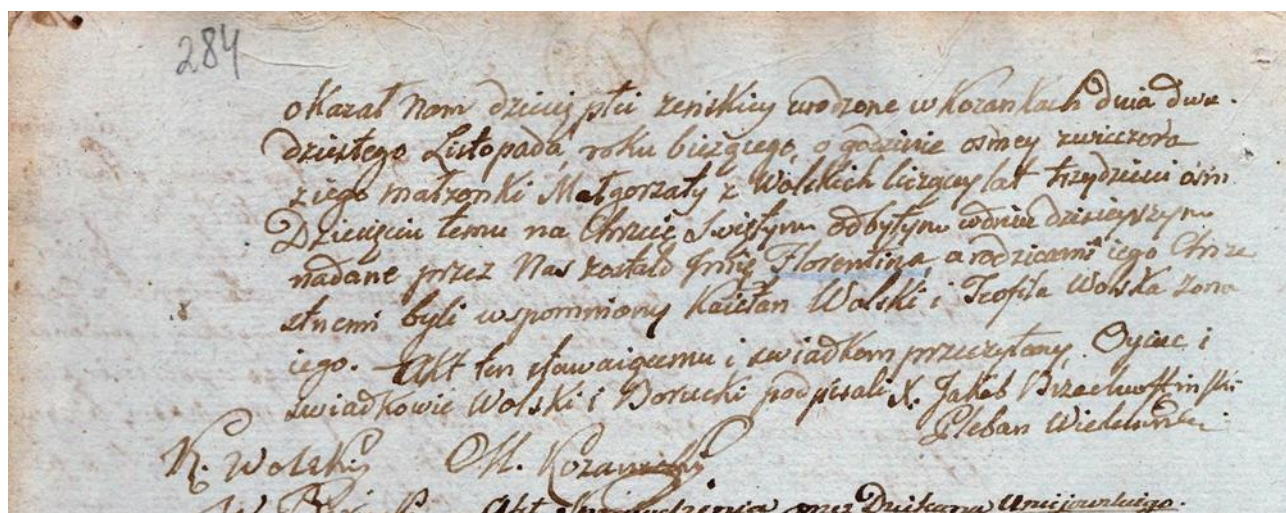

kamieniarskiej, jesienią 1887 roku, wykonał grobowiec dla rodziny Aleksandra Morawskiego. Z dokumentu, datowanego 26 stycznia 1888 roku, magistrat zawiadamia wielbłą Panią Marię Morawską od Krzyża, że Rada Miejska uchwałą z dnia 13 października 1887 roku przez adwokata Dr Dwidowskiego przyznaje Jej prawo własności grobowca ś. p. Aleksandra Morawskiego na cmentarzu Łyczakowskim.

Drugą osobą pochowaną w grobowcu rodziny Aleksandra Morawskiego była Jadwiga Antonina Koniarska, urodzona w 1870 roku, zmarła 9 czerwca 1902 roku [Rys. 5]¹³.

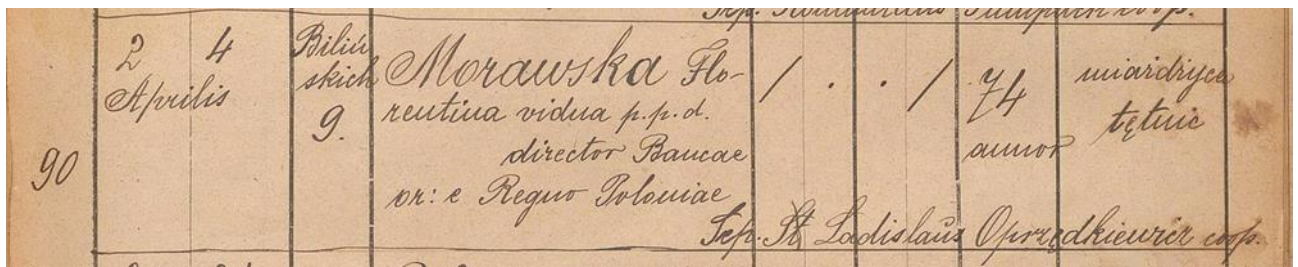

Pogrzeb Jadwigi Antoniny Koniarskiej, z zawodu nauczycielki muzyki, mieszkającej we Lwowie przy ul. Halickiej 10 we Lwowie, odbył się 11 czerwca 1902 roku po nabożeństwie w bazylice katedralnej. Ona zmarła w wieku 32 lat na białaczkę (leukemia). Pogrzebowi przewodniczył kapłan Kazimierz Dziurzyński. Trzecią osobą pochowaną w grobowcu została Florentyna z Kozaneckich Morawska, żona Aleksandra Morawskiego, córka Marcina Kozaneckiego, dziedzica części wsi Kozanki i Małgorzaty z Wolskich, urodzona 20 listopada 1837 roku zgodnie z aktem metryki chrztu

¹³ http://agadd2.home.net.pl/metrykalia/301/sygn.%201861/pages/1_301_0_0_1861_0044.htm ,[dostęp 26.08.2023]
Metryka zgonu, Lwów, Bazylika, nr porz. 30, s. 78. [dostęp 26.08.2023].

dokonanego we wsi Wieleninie [Rys. 6]¹⁴, zmarła 2 kwietnia w 1916 roku w wieku 74 lat¹⁵ we Lwowie [Rys. 7] (lub w wieku 79 lat za metryką chrztu¹⁶).

Ślub Aleksandra Morawskiego z Florentyną z Kozaneckich odbył się 4 marca 1862 roku w Sędziejowicach¹⁷. Pogrzeb Florentyny Morawskiej, nauczycielki z zawodu, właścicielki biura nauczycielskiego, mieszkającej przy ul. Bilińskich 9 we Lwowie, odbył się 4 kwietnia 1916 roku¹⁸. Zmarła w wieku 74 lat na miażdżycę tętnic¹⁹. Pogrzebowi przewodniczył kapłan Władysław Oprzędkiewicz²⁰. Jakie pokrewieństwo było między Jadwigą Antoniną Koniarską i Florentyną z Kozaneckich Morawską, które pewien czas mieszkały razem przy ul. Halickiej 10 we Lwowie²¹, nie wiadomo. Wygląda na to, że to jest matka i córka, ale dowieść to bez dokumentów niestety trudno.

Matka Maria od Krzyża (Ludwika Morawska), rodzona siostra Aleksandra Morawskiego zmarła 26 stycznia 1906 roku w pociągu w czasie podróży na trasie Wiedeń-Cannes. Po śmierci Matki Marii od Krzyża siostry z klasztoru lwowskiego Franciszkanek Najświętszego Sakramentu wniosły prośbę do Ministerstwa spraw wewnętrznych o pozwolenie pochowania swojej Przełożonej w krypcie pod kościołem Serca Pana Jezusa przy ul. Kurkowej 41 we Lwowie (teraz pod cerkwią św. Jana Chryzostoma przy ul. Łysenki we Lwowie) i otrzymały na to pozwolenie w ciągu kilku dni. W wypadku odmowy siostry miały możliwość pochować swoją Przełożoną w grobowcu Franciszkanek

¹⁴ Data urodzenia Florentyny z Kozaneckich Morawskiej na tablicy inskrypcyjnej na grobowcu rodzinnym cmentarza Łyczakowskiego „1842 rok” jest podana mylnie.

¹⁵ http://agadd2.home.net.pl/metrykalia/301/sygn.%202083/album/index.html#img=1_301_0_0_2083_0183.jpg, Metryka zgonu, św. Elżbieta, nr porz. 90, s. 15 (311), [dostęp 26.08.2023].

¹⁶ Archiwum diecezjalny we Wrocławku, Księgi ochrzczonych parafii Wielenin (1835-1851), 1837 rok, s. 283 r., 284 v.

¹⁷ Relacja siostry Marii Barbary od Baranka Bożego z klasztoru w Ząbkowicach Śląskich ze wspólnoty klarysek od Wiczystej Adoracji.

¹⁸ http://agadd2.home.net.pl/metrykalia/301/sygn.%202083/album/index.html#img=1_301_0_0_2083_0183.jpg, Metryka zgonu, św. Elżbieta, nr porz. 90, s. 15 (311), [dostęp 26.08.2023].

¹⁹ Ibidem.

²⁰ Ibidem.

²¹ Reichman, Ks. adres. 1897, s. 76; Ks. adres. 1901, s. 125; Ks. adres. 1904, s. 256 (biura pracy); http://agadd2.home.net.pl/metrykalia/301/sygn.%201861/pages/1_301_0_0_1861_0044.htm, [dostęp 26.08.2023] Metryka zgonu, Lwów, Bazylika, nr porz. 30, s. 78. [dostęp 26.08.2023].

Najświętszego Sakramentu na polu 68. cmentarza Łyczakowskiego. Pozytywna odpowiedź przez pośrednictwo Magistratu miasta Lwowa przyszła 7 lutego 1906 roku. Pogrzeb odbył się 10 lutego tegoż roku. Matka Maria od Krzyża została pochowana w krypcie pod prezbiterium kościoła Serca Pana Jezusa, wybudowanego jej staraniem [Rys. 10].

Z inicjatywy klarysek od Wierzyśkiej Adoracji przekonanych o świętobliwości życia Matki Marii od Krzyża podjęto próbę wyniesienia jej na ołtarze. Dnia 24 września 2002 roku Stolica Apostolska wydała tzw. Nihil obstat wyrażając zgodę na rozpoczęcie procesu beatyfikacyjnego. Dnia 25 października 2002 roku dokonano we Lwowie otwarcia procesu beatyfikacyjnego. Postulatorem w procesie beatyfikacyjnym był Jego Ekscelencja Ksiądz Biskup Marian Buczek, a Delegatem Jego Ekscelencji Kardynała Mariana Jaworskiego Ksiądz Profesor Stefan Ryłko. Odtąd przysługuje Matce Marii od Krzyża tytuł Służebnicy Bożej. Zakończenie procesu miało miejsce 15 czerwca 2005 roku w Krakowie, a na postulatora wyznaczono o. Zbigniewa Suheckiego. Dekretem wydanym w Rzymie 6 czerwca 2008 roku Kongregacją Spraw Kanonizacyjnych potwierdzono proces beatyfikacyjny²².

Z tyłu na cokole pomnika grobowca pozostało miejsce po zniszczonej tablicy inskrypcyjnej. Nie wiadomo, w celu utrwalenia czyjej pamięci ta tablica inskrypcyjna została sporządzona, czy może, po prostu była pusta i dla tego później została skradziona. Możliwie, że Matka Maria od Krzyża (Ludwika Morawska), która miała prawo własności do grobowca swego rodzonych brata Aleksandra Morawskiego, zmarłego w 1887 roku, myślała spocząć w nim po śmierci. Nie ma dokumentu, który by to potwierdzał, ale nie ma także dowodów, które by temu zaprzeczały. Możliwie również, że w grobowcu Aleksandra Morawskiego została pochowana jego rodzona siostra Amelia Angela Morawska, która była bernardynką (w zakonie – siostra Antonina). W 1880 roku otrzymała ona

²² <https://zabkowice.klaryski.org/matka-maria-od-krzyza/> .

paszport emigracyjny i z Królestwa Polskiego miała się udać do Lwowa. Niestety nie ma informacji o siostrze Antoninie Morawskiej w Kronice klasztoru lwowskiego, nie ma jej wśród zmarłych w innych wspólnotach zakonnych²³.

Opis

Grobowiec rodziny Aleksandra Nałecz Morawskiego **[Rys. 1]** wpisany do ksiąg cmentarnych pod numerem pochówku 52²⁴, znajduje się na polu 1²⁵ cmentarza Łyczakowskiego, ok. jego pd.-wsch. kąta, w głębi pola. Grobowiec typu skrzyniowego, wykonany z piaskowca tarnopolskiego przez firmę rzeźbiarsko-kamieniarską Leopolda Schimslera jesienią 1887 roku. Z przodu nad zatułą, wtopioną w ziemię, ustawiona dekoratywna profilowana płyta. Na zatule pośrodku wisi metalowa klamra. Grobowiec przykryty płytą poziomą. Za tą płytą na wielouskokowej podstawie cokołowej i profilowanym zwiężczeniu, ozdobionym wałkiem i wklęsłą, ustawiona siedząca postać Matki Bożej z Dzieciątkiem Jezusem Chrystusem **[Rys. 8]**.

Matka Boża odziana w długie szaty, Jej głowę przykrywa welon, nogi ma bose. Bogurodzica w zamyśleniu patrzy przed siebie. Lewą ręką Matka Boża podtrzymuje Dzieciątko Jezusa Chrystusa, a prawą ręką trzyma Jego prawą rączkę w podniesioną geście błogosławieństwa. Dzieciątko siedzi na lewej nodze Matki Bożej, Jej lewa stopa spoczywa na poduszczyku z kotasami. Figura Matki Bożej z Dzieciątkiem Jezusem o sentymentalnym nastroju wyrzeźbiona w stylu romantycznego realizmu

---

²³ Relacja siostry Marii Barbary od Baranka Bożego z klasztoru w Ząbkowicach Śląskich ze wspólnoty klarysek od Wieczystej Adoracji.

²⁴ LPAO, f. R-3152, op. 1, spr. 3, k. 169 v.

²⁵ LPAO, f. R-3152, op. 1, spr. 13, k. 13 r.

końca XIX wieku. Autorem rzeźby jest znany lwowski rzeźbiarz Julian Markowski. Na cokole z prawej strony pomnik sygnowany wyrytym w kamieniu autorskim podpisem: „MARKOWSKI.” [Rys 9.]

Ulubionymi motywami Juliana Markowskiego w sztuce sepulkralnej były figury Matki Boskiej²⁶ w stylu romantycznego realizmu, które można spotkać na cmentarzu Łyczakowskim na grobach Marii z Glixellów Lipińskiej (pole 22), Feliksa Turkułła (pole 73, nie zachowana), Jana Lama (pole 56), Karola i Marcela Fischerów (pole 68), Zdzisława Hoszowskiego (pole 69), rodziny Kohmanów (pole 1).

Na cokołowej podstawie z przodu, z lewej strony na bocznej ścianie wstawione wgłębnie tablice inskrypcyjne. Z tylnej strony nagrobka pozostało tylko miejsce, w którym kiedyś była umieszczona tablica inskrypcyjna. Na inskrypcyjnej tablicie szaro marmurowej od frontu grobowca napis głosi:

Tu zmartwychwstania czekają
śmiertelne szczątki
ALEKSANDRA MORAWSKIEGO
*1841 † 1887

Z lewej strony na bocznej ścianie inskrypcyjna tablica z szarego marmuru zawiadamia, że w grobowcu pochowane są:

JADWIGA	†	FLORENTYNA
KONIARSKA		MORAWSKA
*1870 † 1902		*1842 † 1916

***

Pomnik na grobowcu Aleksandra Nałęcz Morawskiego zakończony przedstawieniem Matki Bożej z Dzieciątkiem Jezus. Postać wyrzeźbiona w stylu romantycznego realizmu końca XIX wieku, sygnowana na cokole autorskim podpisem: „MARKOWSKI.” Należy do jednych z najlepszych rzeźb

²⁶ Biriulow 2007, s. 99-100.

znanego lwowskiego rzeźbiarza Juliana Markowskiego na cmentarzu Łyczakowskim. Grobowiec wybudowany przez firmę kamieniarsko-rzeźbiarską Leopolda Schimsera. W tym grobowcu m. i. został pochowany Aleksander Nałęcz Morawski, żołnierz wojsk polskich z 1863 roku, były obywatel Królestwa Polskiego, dyrektor banku w Poznaniu, syn Hieronima Sabina Morawskiego i Tekli Michaliny z domu Lenczewskiej, urodzony dnia 20 lutego 1841 roku, zmarły we Lwowie 22 stycznia 1887 roku. Jego grób odwiedzają siostry klaryski od Wieczystej Adoracji. Te wizyty podyktowane troską o grób rodzonego brata Matki Marii od Krzyża (Ludwika Morawskiej), Fundatorki polskiej gałęzi franciszkanek Najświętszego Sakramentu (późniejszych Sióstr Klarysek od Wieczystej Adoracji). Matka Maria od Krzyża została pochowana w krypcie pod kościołem Serca Pana Jezusa przy ul. Kurkowej 41 we Lwowie wybudowanego jej staraniem.

Bibliografia:

Archiwum diecezjalne we Wrocławku, Księgi ochrzczonych parafii Wielenin (1835-1851), sygn. 511521/2, nr aktów 29 i 30, s. 151 v., 152 r.

Archiwum diecezjalne we Wrocławku, Księgi ochrzczonych parafii Wielenin (1835-1851), 1837 rok, s. 283 r., 284 v.

LPAO – Lwowskie Państwowe Archiwum Obwodowe, ДАЛО – Державний Архів Львівської Облaсті, f. R-3152: Cmentarz Łyczakowski we Lwowie, op. 1, spr. 3: [indeks alfabetyczny pochowanych pod literą „M”].

LPAO – Lwowskie Państwowe Archiwum Obwodowe, ДАЛО – Державний Архів Львівської Облaсті, f. R-3152: Cmentarz Łyczakowski we Lwowie, op. 1, spr. 13: [księga pochowanych na polu nr 1].

Biriulow 2007 – Jurij Biriulow, *Rzeźba lwowska od połowy XVIII wieku do 1939 roku*, Warszawa : wyd-wo Neriton, 2007.

†Aleksander Nałęcz Morawski, [w:] *Gazeta Lwowska*, 24.I.1887, nr 18, s. 4.

Kronika. Zmarli we Lwowie, [w:] *Gazeta Narodowa*, 25.01.1887, nr 19, s. 2.

http://agadd2.home.net.pl/metrykalia/301/sygn.%202083/album/index.html#img=1_301_0_0_2083_0183.jpg , *Metryka zgonu, św. Elżbieta*, nr porz. 90, s. 15 (311), [dostęp 26.08.2023].

http://agadd2.home.net.pl/metrykalia/301/sygn.%201861/pages/1_301_0_0_1861_0044.htm [dostęp 26.08.2023] *Metryka zgonu, Lwów, Bazylika*, nr porz. 30, s. 78. [dostęp 26.08.2023].

<https://zabkowice.klaryski.org/matka-maria-od-krzyza/> .

Reichman 1897 – Franciszek Reichman, *Księga adresowa król. stoł. Lwowa 1897, Lwów 1897*.

Reichman 1901 – Franciszek Reichman, *Księga adresowa król. stoł. Lwowa 1901, Lwów 1901*.

Reichman 1904 – Franciszek Reichman, Księga adresowa król. stoł. Lwowa 1904, Lwów 1904.

S. M. Bonawentura (Zofia Alina Pawężka) OCPA 2017 – S. M. Bonawentura (Zofia Alina Pawężka) OCPA, Sługa Boża Matka Maria od Krzyża Ludwika Morawska (1842 – 1906). Życie i dzieło, Bydgoszcz 2017.

Szematyzm królestwa Galicyi i Lodomeryi z wielkim księstwem Krakowskim na rok 1880, Lwów, z drukarni „Dziennika Polskiego”, 1880.

Szematyzm królestwa Galicyi i Lodomeryi z wielkim księstwem Krakowskim na rok 1881, Lwów, z drukarni „Dziennika Polskiego”, 1881.

Rys. 1. Grobowiec Aleksandra Nałęcz Morawskiego na cmentarzu Łyczakowskim, fot. K. Charczuk, 2023 r.

* **Zmarli we Lwowie: Aleksander Nałęcz Morawski**, żołnierz wojsk polskich z r 1863, były obywatel Królestwa Polskiego, dyrektor banku w Poznaniu, syn Hieronima Wojciecha Morawskiego a wnuk generała Karola Morawskiego, urodzony dnia 26 lutego 1841 roku, zmarł we Lwowie w sobotę. Pogrzeb odbyć się miał jutro we wtorek o godzinie 3 popołudniu na dworzec kolei Karola Ludwika, a stamtąd zwłoki zawiezione być miały do Warszawy, gdzie zamierzono je pochować na cmentarzu Powązkowskim w grobie familijnym. Rząd rosyjski sprzeciwił się jednak przewiezieniu zwłok do Warszawy, z tego powodu zwłoki złożone zostaną jutro na cmentarzu Łyczakowskim.

Rys. 2. Kronika Zmarli we Lwowie, [w:] Gazeta Narodowa, 25.01.1887, nr 19, s. 2.

† **Aleksander Nałęcz Morawski**, obywatel Królestwa Polskiego, były dyrektor banku w Poznaniu, a ostatniemi czasy urzędnik banku krajowego, umarł w 46 roku życia we Lwowie. Pogrzeb jutro o 3ciej po południu na cmentarz Łyczakowski.

Rys. 3. †Aleksander Nałęcz Morawski, [w:] Gazeta Lwowska, 24.I.1887, nr 18, s. 4.

29. *St. Wincenty Siewierski Proboszcz Parafji Ciesińskiej*
Rokosz. Dzieło się wolić licząc do siedmiu dnia trzynastego pod wiodącego roku
 tego. Liczba, dyżurny dzień pierwszy tego drugiego roku, ogólnie
 piątej popołudniu. Stawia się Hieronim Morawski Kontroler Państw
 Granicznego w Rokoszu, w domu pod numerem pierwszym wwar
 ułata i ul. ramię r. k. k., lat trzydzieści trzy m. i. c., w. b. e. n. o. i. e.
 (Walutę Koronki Drożnik w Rokoszu, lat czterdzieści sześć, tu
 dzień Jakuba Jerzego Kowala w Rokoszu, lat trzydzieści dwa
 m. i. c., i Karol Nam Dzień p. t. i. M. i. e. y, urodzona w Rokoszu
 w dniu czerwca czwartego pod wiodącego. Sulego, Lysie, Dniem ostat
 Dniem pierwszym roku, ogólnie piątej rano, r. i. e. g. o. N. a. t. i. a. n. k. i. D. e. b. i. l. i.
 z. e. n. e. r. w. e. l. k. i. e. k. lat dwadzieścia ośm m. i. c., Dzień tu w. a. l. t. u. r. i. e. i.
 L. u. i. g. e. m. d. o. p. i. e. r. o. n. a. d. n. i. e. D. i. e. n. i. e. i. e. m. d. a. r. a. t. u. d. n. i. e. i. e. m. U. n. j. d. o. w. O. y. z. a. r. e. g. a.
 o. d. b. y. t. e. n. i., n. a. d. a. n. o. r. e. s. t. a. t. e. J. n. i. e. z. A. l. e. x. a. n. d. e. r., a. r. o. d. r. i. c. a. n. i. e. g. o. O. b. r. e. z. e. k.
 S. u. i. n. n. o. b. i. t. k. o. n. e. n. i. b. i. t. i.; J. a. n. a. y. L. i. z. i. e. k. i., N. a. e. r. e. l. i. k. i. e. i. t. r. a. y. C. e. l. n. o. z. G. r. a. n. i. c. y. n. e. y.
 M. o. d. r. e. l. e. w. i. k. a. i. A. l. e. x. a. n. d. e. r. a. M. a. r. i. e. l. e. w. i. k. a. z. M. i. a. i. t. a. S. t. u. p. e. y. W. s. y. p. e. t. t. i. e. u. p. r. a. w. y.
 i. n. p. i. e. m. L. e. i. m. A. b. i. e. u. p. r. a. w. i. e. O. b. y. z. K. a. t. o. l. i. k. a. m. i., A. K. t. e. n. S. t. a. w. d. i. e. c. a. n. u. i.
 L. u. i. a. K. o. m. p. r. e. z. t. a. n. y, p. r. a. z. O. y. z. a. t. y. l. k. o. D. z. i. e. n. i. e. c. i. a. w. a. r. a. l. l. e. m. i.
 z. o. s. t. a. t. p. o. d. p. i. s. a. n. y, g. d. y. z. L. u. i. a. K. o. m. p. r. e. z. t. a. n. y. p. i. e. s. i. n. e. m. i. e. z.
 S. i. e. w. i. e. r. s. k. i.
St. Wincenty Siewierski Proboszcz Parafji Ciesińskiej.
S. u. i. n. n. o. b. i. t. k. o. n. e. n. i. e. z. O. y. z. a.

29. P. Wincenty Siewierski Proboszcz Parafii Wienińskiej
 Rokosz. Dnia 23 w Wielkoczerwcu 1851 roku dnia trzynastego przedwiecznego przy
 tego. Liczba dnia, czyli dnia trzynastego drugiego roku, ogadzinia
 przystępną popołudniu. Stawili się Hieronim Morawski Kontroler Pajen
 Granicznego w Rokoszu, w domu pod numerem pierwszym w war
 szelskiej ulicy ramińskiej, lat trzydzieści trzy mażczy, w obecności
 Walentego Koronki Drożnika w Rokoszu, lat czterdzieści sześć, tu
 dzień Jakuba Jędrzejewskiego Nowala w Rokoszu, lat trzydzieści dwa
 mażczy, i Karola Nam Dziecięptki Melkicy, urodzone w Rokoszu
 dnia pierwszego czerwca przedwiecznego. Lutego, czyli dnia trzynastego
 przystępną pierwszego roku, ogadzinia przystępną rano, rzeź Matronki Felki
 Lenarskiej lat dwadzieścia ośm mażczy; Dziecięciami temu w Rokoszu
 Luźtem dopiero nad nim dziećmi rzeź dla ratowania Urzędów Ojca rzeź
 odbytem, nadano zostali Janusz Alexander, urodzone w Rokoszu
 dnia trzynastego czerwca 1851 roku, i Małgorzata Stupry. Wzytli w sprawie
 w Rokoszu i Alexandra Kaszulewskiego i Małgorzata Stupry. Wzytli w sprawie
 i w Rokoszu wzytli w sprawie Ojca z Katołkami. Wzytli w sprawie i
 w Rokoszu wzytli w sprawie, przez Ojca tylko Dziecięciami w Rokoszu
 Dziecięciami zostali podpisany, gdyż w Rokoszu dnia trzynastego
 dnia trzynastego czerwca 1851 roku.
 P. Wincenty Siewierski Proboszcz Parafii Wienińskiej.
 Hieronim Morawski

Rys. 4. Metryka chrztu Aleksandra i Ludwika Morawskich, wg Archiwum diecezjalne we Wrocławku, Księgi ochrzczonych parafii Wienin (1835-1851), sygn. 511521/2, nr aktów 29 i 30, s. 151 v., 152 r.

30.	J. H. Junii 1902.	Plata Hali-cka 10.	Hedwigis Antonina Pm. /binom/ Koniarska Pm. /solebs; magistrae musical	1	32.	Biala Kap. Lenkaemia /Przyrzeczki v. l. c.
-----	-------------------	--------------------	--	---	-----	--

Do nabycia w drukarni katolickiej

Rys. 5. Metryka zgonu Jadwigi Antoniny Koniarskiej, wg http://agadd2.home.net.pl/metrykalia/301/sygn.%201861/pages/1_301_0_0_1861_0044.htm [dostęp 26.08.2023] Lwów, Bazylika, nr porz. 30, s. 78. [dostęp 26.08.2023].

Paweł i Abrahę nie pojąwszy go
 Koranki. N. Jakób K. Brzechowski
 29. Dzień w wsi Wielkimie dnia trzydziestego grudnia tysiąc osiem
 set trzydziestego siódmego roku, o godzinie piątej po południu.
 stawit się Marcin Koranki Dziać Czeli wu Koranki i tamże za
 mieszkały, bierzący lat czterdziestu w obecności Kajetana Wolkiego
 Cyca Somy i jego lat siedemdziesiąt osiem, zamieszkałego w zabrodzie
 podziur Woyciecha Woruckiego bierzący lat trzydziestu trzy, z Koranki
 niedokonanem aktu uwięzienia i świadczący N. K. Brzechowski.

284
 Okazał nam dziecinę płci żeńskiej urodzoną w Korankach dnia dwa
 dziesiątego Lutopada roku bieżącego, o godzinie osmej z wieczora
 z jego matronki Matgorzaty z Woldkich bierzący lat trzydziestu osiem.
 Dziecinę temu na chrzcie świętym dobytym w dniu dzisiejszym
 nadane przez Nas kardala Grzegorz Florentyna a rodzicami tego chre-
 stnemi byli wspomniany Kajetan Wolki i Teofila Wolka Soma
 jego. Akt ten świadczemu i świadkom przytoczonym Cyca i
 świadkowie Wolki i Worucki po pisali N. Jakób K. Brzechowski
 N. Wolki O. Koranki.
 Akt świdectwa przez Drukarnia Unijersyteckiego.

Rys. 6. Metryka chrztu Florentyny Morawskiej, wg Archiwum diecezjalne we Wrocławku, Księgi ochrzczonych Wielenin (1835-1851), 1837 rok, s. 283 r., 284 v.

2	4	Piliu skich	Morawska Flo- rentyna vidua p.p. d. director Baucae nr: e Regno Poloniae	/ . . /	24	uniwidryca tetyu amur
90	St. p. d. l. s.	9.				
						Sej. St. Ladislaus Oporadkiwierc cofp.

Rys. 7. Metryka zgonu Florentyny Morawskiej, wg http://agadd2.home.net.pl/metrykalia/301/sygn.%202083/album/index.html#img=1_301_0_0_2083_0183.jpg, Lwów, św. Elżbieta, nr porz. 90, s. 15 (311), [dostęp 26.08.2023].

Rys. 8. Postać Matki Bożej z Dzieciątkiem Jezus na grobowcu Aleksandra Nałęcz Morawskiego na cmentarzu Łyczakowskim, fot. K. Charczuk, 2012 r.

Rys. 9. Autorska sygnatura Juliana Markowskiego na pomniku grobowca Aleksandra Natęcz Morawskiego, fot. K. Charczuk, 2023 r.

Rys. 10. Sarkofag, w którym pochowano Ś.P. Matkę Marię od Krzyża (Ludwikę Morawską), wg https://youtu.be/Mb_cjVL2RQc